

NAGYMÉLTÓSÁGU MINISZTER UR!

KEGYELMES URAM!

A cigány kérdés az mely a többi rendészeti kérdések között a legsürgősebb megoldásra vár ma Magyarországon!

Nemcsak a közbiztonsági, de számos más az állam életébe vágó fontos kérdések, -mint főleg a közegészség, állategészség és az általános hadkötelezettségi ügyek helyes megoldása is sürgőssé teszik e kérdés gyors rendezését.

A midőn a cigánykérdés rendezéséről nagyobb vonalakban elkészített tervezetemet van szerencsém a legmélyebb tisztelettel Nagyméltóságod rendelkezésére bocsátani:

Teszem azt azon meggyőződésemből kifolyólag, hogy a Nagyméltóságod helyeslő nézetével fog találkozni.

Ha ebbeli reményemben nem csalatkoznék s munkám Nagyméltóságod által tényleg figyelemre méltónak s jónak találtnék: -hajlandó lennék e kérdésnek -munkámban jelzett alapon való-részletesebb kidolgozására, ha Nagy,éltóságod arra vagy a minisztériumba való berendelés, vagy szabadságolás által a legkegyesebben módot nyujtani kegyeskednék.-

M a r a d o k N a g y m é l t ó s á g o d n a k

alázatos szolgálja

Rudin Ede

Beregvármegye tb. fősolgabírája.-

99354/907

1892

A

CZIGÁNYKÉRDÉS MEGOLDÁSA MAGYAR-
ORSZÁGON.-

Irta

KULIN ZOLTÁN:
Beregrármegye tb. főszeleabirája.

A CZIGÁNY KÉRDÉS MEGOLDÁSA
MAGYARORSZÁGON.-

Sok panaszra és elégedetlenségre ad okot a jelenleg is rendezetlenül levő cigány kérdés, és méltán, mert kóborlásaik alkalmával véghez vitt garázdálkodásaikkal arra okot is szolgáltatnak.

Egyáltalán-nem hogy nem helyeselhető, de nem tűrhető hogy egy civilizált államban mint nálunk Magyarországon a XX.-ik században, a békésen munkálkodni és haladni akaró állampolgárok valóságos rettevésben legyenek a kényők kedvök szerint vándorló és cselekvő cigánykaravánok által kik nem tisztelve sem törvényt sem tulajdonjogot, sőt sokszor emberéletet sem véve tekintetbe, valósággal sáska módján lépnek el egyes vidékeket.

E kérdés rendezése annyira megérett már, hogy valósággal a legfőbb ideje annak, hogy végre a cigánykérdés törvényhozási úton, a legrövidebb idő alatt, a leggyorsabban megoldassék.

Ha a cigány kérdést alapjában akarjuk megoldani, így ismernünk kell őket faj, szokás, joglalkozás és nyelv szerint.

Nálunk Magyarországon tágabb értelemben/:már t. i. a többé-kevésbé művelődött zenész cigányokon kívül:/a cigányság három faját különböztethetjük meg. u. m.

1.-a községek végein jélig meddig megtelepedett s egyáltalán, vagy csak nagyon ritkán egyik községből a másik községbe vándorló cigányokat-kik magokat sármunkásoknak szokták nevezni;

2.-a magyar honos, de időközönként hosszabb ideig kóborló és

3.-az örökösen kóberlő s nem is magyar honos Oláh cigányokat.

E három fajnak szokása és joglalkozása különböző. Az első osztályba sorozottak már inkább megtelepült cigányoknak tekinthetők, kik munkával is joglalkoznak s ritkán jönnek összeütközésbe a büntető törvénnyel.

A második két osztályba sorolt cigányok, de különösen az utolsó osztályba tartozók azok, kiknek ténykedései teszik sürgőssé a cigánykérdés végleges rendezését, mert ez a két osztály a cigányoknak az, kik vidékről vidékre kóborolva nincsenek tekintettel a törvények tilalmára. Kóborlásukat arra használják fel, hogy meg nem engedett uton ha kell erőszakkal is szerezzék be nemcsak szükségleteiket, hanem vagyonuk-pénzük-gyarapítására szolgáló és a könnyen értékesíthető ingó tárgyakat, mely ténykedésök által a lakosok személy és vagyon biztonsága van mindig veszélyeztetve.

A cigány viszony rendezésének megoldása nem csak tisztán közbiztonsági okból szükséges, hanem szükséges annak rendezése közegésségügyi, állategésségügyi és az általános hadkötelezettségi szempontokból is.

Közegésségügyi szempontból szükséges, mert vándorlásuk által, eltekintve attól hogy nagy részben bujakórosok, s ezen betegséget is terjesztik, sok más ragályos betegséget egyik vidékről a másikra hurczolnak, miután kéregetési vagy lopási szándékkal oly házakban, melyekben ragályos betegségekben szenvedő betegek vannak, a hatósági tilalom daczára is betolakodnak, mert kellőleg nem ellenőrizhetők.

Állategésségügyi szempontból pedig azért, mert ezennépfaj nem undorodván bármily részben elhullott állatok hullájától, azt kiássa s elfogyasztja, maradványait pedig

szélyel hagyván, meghiusítanak minden órintézkedést, mely a hatóságok által a vész tovább terjedésének meggátlására tétettek.

Szükséges az általános hadkötelezettség szempontjából is mert vándorlásuk által a hadköteles sorban levők nyomozása nagyon ritkán vezet eredményre, de közszülők sok nem is nyomozható, mert anyakönyvelve nincsenek s így az államra nézve minden irányban előnyös katonai szolgálattól mentesülnek.

Főbb vonalban ezek a körülmények sürgetik e kérdés megoldását, azért is, mert a lakosságnak a jelenlegi állapotok mellett a hatóságok különleges törvény és rendelet hiányában a kellő személy és vagyonbiztonságot a legnagyobb igyekezet mellett sem képesek biztosítani.

Hogy ez pedig úgy van, nem a hatóságoknak talán e kérdésekben tanusított hanyagsága, vagy nemtörődömségének kifolyása, hanem az, hogy a hatóságoknak nincs törvényileg biztosított oly joga, hogyha kell erősebb intézkedésekkel is hasson oda, hogy a cigányság folytonos vándorlását és e közben elkövetett garázdálkodásit megakadályozhassa.

Mert tulajdonképen a jelenlegi viszonyok között törvényes alapon mit is tehetnek hát a hatóságok?

Egyedüli joguk a kóborlásért és bekisért cigányokkal szemben-természetesen ha azok semmi más büntetendő cselekményt nem követtek el-hogy a 9389/1885.sz. toloncz szabályzat 2-§-a a./ pontja alapján illetőségi helyökre tolonczoltatja és joglalkozás, vagy munka nélküli csavargás miatt az 1879. évi XL. tcz. 62-§-ába ütköző kihágás elkövetése miatt legfeljebb nyolcz napi elzárásra, ismétlődés esetén a kih. b. t. k. 63-§-a alapján egy hónapig terjedhető elzárásra ítélheti s a büntetés kitöltése után a kih. b. t. k. 69-§-a alkalmazásával a belföldiek illetőségi helyükre utasitha-

tók, a külföldiek pedig az országból kiutasíthatók.

Ez intézkedés illetve hazatolonczoltatásuk után vándorlásukat újjólag megkezdik, mert a büntetés csekélységétől nem félnek s ezért a vándorlásaik alkalmával véghez vitt visszaéléseikkel amugy is gazdagon kárpótolják magukat.

De ezen intézkedések nem is vezethetnek célra, mert az ellenőriztetésük a folytonos vándorlásuk s egyes helyeken való rövid tartózkodásuk miatt majdnem lehetetlen, mert míg a községi lakosok a vándorczigányok oda érkezését az illetékes hatóságnak bejelentik, s a csendőr járőr a hatóság utasítása folytán a helyszínén megjelen, addig azok az ötödik vagy hatodik község határán is tul vannak.

Miután pedig a kihágás elkövetése miatt nem kö-
rözhetők, ily esetekben büntetlenül maradnak.

E nagy vonalakban is felhozott körülményekből és tényekből kifolyólag is eléggé kiviláglik, hogy erélyes rendszabályok alkotására van szükség, melyek lehetővé tennék az alapjában való gyökeres orvoslását e bajoknak.

Sokan vannak s voltak azon nézeten, hogy a czigány kérdést telepítés útján lehetne megoldani.

Ezen alapon való megoldás ugyszólván a lehetetlenség közé tartozik, mert életviszonyaik, szokásaik egészen el-
ütnek a földmivelő népek szokásától és életviszonyaitól, s a mi legfőbb, a földmiveléshez és iparhoz nem értenek, dolgozni nem tudnak, mert nincsenek hozzá szokva, de a munka i-
ránt kedvel sőt hajlandósággal sem bírnak.

Ez állítást jényesen igazolja néhai József Jó-
herczeg Ő fensége Alesuthon tett kísérlete is.

Igaz ugyan, hogy ezen telepítési kísérlet hatósá-
gi ellenőrzés és kényszer nélkül történt, de oly nagy körül-
tekintéssel és pénzbeli áldozattal, hogy ha a telepedés

iránti hajlam csak a legkisebb mértékben is létezett volna bennök, okvetlen sikerre kellett volna hogy vezessen.

Ez okból kifolyólag tehát oly rendszernek az életbeléptetése szükséges-ha mindjárt a humanizmus rovására volna is, betudható, -mely által a honos cigányok vándorlása, az idegen honos cigányok bevándorlása meg lenne akadályozható

Ez joglalkozásukat tekintve csakis ugy lenne megoldható, ha: mindazok kik a 9389/1885.sz. tolonczszabály 2§-a alá tartoznak s az 1879. évi XL. tcz. 62. és 63. §§-ai szerint büntetendők, ne csak elzárásra lennének ítélhetők, a hatóságok által, hanem mellékbüntetésként lovaik és szekereik elkobzása is, mely az eljáró hatóság által nyilvános árverésen volna eladandó, s a befolyt összeg azon község szegény alapja javára lenne fordítandó, melynek határában az ily cigányok kóborlásán tetten értek.

Korlátozható s megszüntethető a cigányok kóborlása a ló tartás és lóval való kereskedés eltiltása által is.

A cigány vándorlás illetve kóborlás egyik legnagyobb oka, hogy lovat tartanak s azzal kereskednek. Ez teszi hogy egyik helyről a másikra vándorolnak, mert munkakerülésük miatt kényszerítve vannak másnak legelőjén engedelem nélkül legeltetni, rövid tartózkodásukkal pedig a büntetés elől menekülnek. A lopott lovakat pedig idegen helyütt könnyen értékesíthetik hamis járlat levelekkel.

E rendszabályokkal azonban még koránt sem lenne elérve a kellő eredmény, mert a legnagyobb gondot a 15. éven aluli gyermekek nevelésére kellene fordítani.

Természetes, hogy jelenlegi állapotukban erre gondolni sem lehet, mert vándorlásuk által a népiskolai köz-

oktatásról szóló 1868. évi XXXVIII. tczikknek velök szemben való végrehajtását teljesen lehetetlenné teszik.

E zsenge koru gyermekeknél pedig a legfontosabb, lenne, hogy velök szemben a népiskolai közoktatásról szóló törvény a legszigorubban hajtassék végre, mert szokásaik és erkölcsaik levetkeztetését csakis nevelés által lehetne elérni s ezzel lenne elérve az a czél, hogy e faj mely a munkától irtózik, megszokva a munkát hasznos polgárává válnék e hazának.

Ez átalakítási feladat csak egyedül állami működés folytán lenne elérhető, az 1901. évi XXI. tcz. 1901. évi VIII. tcz. és az elhagyott gyermekek védelméről alkotott 1/1903. sz. Belügyministeri rendelet alkalmazása alapján.

Az 1901. évi VIII. tcz és az 1901. évi XXI. tcz. végrehajtása tárgyában kiadott 1/1903. sz. Belügyministeri rendelet 1. §-a kifejezetten kimondja, hogy "A talált, valamint a hatóságilag elhagyottá nyilvánított gyermekeknek igénye van állami gyermekmenhelybe való felvételre." Elhagyottaknak kell nyilvánítani azokat a 15. éven aluli gyermekeket, a kiknek eltartásra és nevelésre köteles és képes hozzátartozóik nincsenek és a kiknek eltartásáról és neveléséről a rokonok jótevők, jótékony intézetek vagy egyesületek kellően nem gondoskodnak. - "

Semmi sem volna könnyebb mint e szabályzat 1§-a értelmében minden 15. éven aluli czigány gyermeket a hatóságoknak elhagyottnak nyilvánítani, annyival is inkább, mert erre a jogalap - mint a fentebb idézett szabályzat 1§-ának rendelkezéséből kitünik-, meg is van.

Igaz ugyan, hogy e §.-csak az igényt állapítja meg, a gyermekmenhelybe való felvételre, de nem kötelezi a hozzátartozókat, hogy 15. éven aluli gyermekeiket vagy hozzátartozókat,

zóikat kötelesek a jenniforgó esetekben az állami gyermekmenhelybe felvételni, de meg van a törvényes mód arra, hogy a hatóságnak beavatkozása folytán e gyermekek elhagyottaknak nyilvánítottassanak és az állami gyermekmenhelyekbe küldessenek, mert az 1877. évi XX. tcz. 22§-a alapján módjában van az illetékes árvaszéknek, hogy oly atyának az atyai hatalmát, megszüntethesse, ki gyermeke tartását és nevelését vagy erkölcsiségét elhanyagolja.

Miután pedig ily esetben az 1877. évi XX. tcz. 27§-a rendelkezése értelmében mindazon kiskorúak, kik atyai hatalom alatt nem állanak, gyámság alá helyeztetnek, - "A gyám pedig az 1877. évi XX. tcz. 112§-ának rendelkezése szerint lépéseket tenni tartozik, hogy a vagyontalan gyámoltak el-tartassanak, vagy hogy azok valamely jótékony intézetbe vé-tessenek fel.

Megtörténhetnék, hogy a gyám, gyámoltját vonakodnék ily jótékony intézetbe beadni, -Ez azonban szintén nem képez-ne akadályt, mert ez esetben a gyám másképen tartoznék gyámoltjának neveléséről, erkölcsiségéről és testi jólétéről gondoskodni, mely szintén célra vezetne. Ha pedig a gyám kötelességét nem teljesítené, úgy az 1877. évi XX. tcz. 57§-ának 2-ik bekezdése alapján állásától elmozditható. De az árvaszék az 1901. évi VIII:és XXI. tcz. cikkek végrehajtása tárgyában kiadott 1/903. számú Belügyministeri szabályzat 3§-ának 2-ik bekezdése értelmében az elhagyottak nyilvánított gyermek részére oly gyámot tartozik kirendelni, ki őt 15. éves koráig a menhely gondozásába adja, avagy a gyermek tartásáról neveléséről, stb. gondoskodik.

Ha az árvaszék a gyám megválasztásában kellő körültekintéssel jár el, úgy nem fordulhat elő azon eset, hogy a gyermek a gyám vonakodása miatt a menhelybe elhelyezhető ne legyen. Ha azonban elő is fordulna, az árvaszék an-

nak daczára indokolt esetben 1/1903.sz. Belügyministeri rendelet 25§-a alapján a gyermekmenhelybe való felvételét elrendelheti.

Hogy pedig az illetőségi községek megterhelhetésnek ne legyenek kitéve, a 7.-15. éves korban levő cigánygyermekek eltartási, nevelési és kiképzési költségei az 1901. évi XXI. tcz. 3§-ának mellőzésével ne az illetőségi községek, hanem az állam terhére történjék, mert ez által maguk az illetőségi községek sem jogjók eltitkolással nehezíteni a gyermekeknek az állami menhelyekre való küldését, hanem a legnagyobb örömmel juttatnak minden egyes esetet a hatóságok tudomására, mert az újabb és újabb anyagi megterheléstől nem kell tartaniok.

Ily alapon haladva meg lenne a lehetősége annak, hogy az állami gyermekmenhelyeken a zsenge gyermek koruktól nevelt és munkára szoktatott cigányok letelepíthetők is lesznek, mert addig míg jelenlegi erkölcsökkel és viszonyokkal jognak élni, s a munka iránti vágy és előszeretet jól nem lesz bennök ébresztve, a telepítési kísérletek sikerre vezetni nem jognak.

A jelnőttekkel szemben pedig -sajnos -csakis erősebb rendszabályok alkalmazása által lehet célt érni, mert ezeket szokásaik és erkölcsöikből semmiféle nevelés által kivetkőztetni nem lehet, de az ország lakosságának közbiztonságáért ha kell ez eszközökhöz is hozzá kell nyulni.

Ily erősebb rendszabályok lennének a magyar honos cigányokra nézve:

1.-Bárhon, bármilyen célból jelennének meg a politikai hatóságoknál való kötelező jelentkezés, mint a feltételes szabadságra bocsátottaknál.

2.-Költözködési joguknak engedélyhez való kötése, illetve

ha illetőségi községéből, vagy azon községből, melynek kötelekébe település útján jelvételtek, más községbe óhajtanak telepedni, a telepedésnek illetve a község kötelekébe való jelvételnek előzetes megszerzése.

3.-Egy községbe való megtelepedés után csakis 10. évi kifogástalan erkölcsi viselet után mehetne illetve telepedhetne más községbe.

4.-Szigoru büntetése a vándorláson ért cigányoknak.

5.-Lótartás engedélyezése csakis megtelepedett cigányoknál engedélyezhető, kellő hatósági ellenőrzéssel.

6.-A települt, vagy telepített cigányok kötelezendők, lennének annak bejelentésére, hogy mily joglalkozásuk van, vagy mily ipart üznek. Ezekkel szemben az ipartörvény-legalább bizonyos ideig, az idősebbekkel pedig egyáltalán alkalmazást ne nyerne.

Az idegen honos vándorcigányokra nézve pedig a vándorláson tetten érés esetén szigoru büntetésük mellett mint mellékbüntetés, loroik elkobzása, és hazájukba ^{való} kiutasításuk lenne alkalmazandó.-

99354/1900

M. KIR. BELÜGYMINISTERIUM	
ÉRKEZETT 1907. AUG. 17.	
099354 SZÁM	II ^o OSZTÁLY
MELLÉKLET SZÁMA.	1- ^o

Trassarba kereset

Ppm 907
 Kivonat
 Alap

16

Kerecs utcai
vizna az országba

9/2

Ez igazság

II°

19
 A

II°

12

1892 III